

de Ægypto miserit Israelitas ad possidendam istam terram.

R. neg. min. Nam licet quondam fuisset filiorum Ammon, tamen tunc temporis non amplius erat, sed in ea dominabatur Schon, rex Amorrhæorum, qui eam Ammonitis bello ademerat. Cum itaque Deus omnia regna quæ parebant Amorrhæis, concessisset Hebræis: ipsi jure belli illa sibi juste vindicarunt. Deut. igitur II tantum excipit illa loca quibus tunc dominabantur Ammonitæ, et sic tantum vetat Hebræis ne Ammonitas invadant, et cum eis bello decertent, idque in gratiam Loth eorum parentis, virique justi, qui erat nepos Abrahæ, Hebræorum patriarchæ. Vide plura apud A Lapide, in cap. XIII Josue, et in cap. XI Judicum.

Obj. V. Act. XIII, 20, dicit apostolus Paulus, quod tempus judicum complectatur annos 450: siquidem in textu græco et syriaca versione ibidem ita legitur: *Et post hæc (scilicet post debellatos Chanaanæos, et divisionem terræ promissæ) quasi annis quadringentis et quinquaginta dedit (Deus) judices usque ad Samuel prophetam.* Atqui impossibile est, ut tempus judicum complectatur annos 450; si nempe anni anarchiarum et servitutum includantur in annis judicum: ergo eis includi nequeunt, sed separatim computandi sunt.

R. neg. mag. Siquidem hos 450 annos, non ad tempus, quo gubernarunt judices, sed ad tempus partitionis terræ referendos esse, manifestum est ex Vulgata nostra in qua ita habetur: *Deus elegit patres nostros et plebem exaltavit, cum essent incolæ in terra Ægypti, et in brachio excelso eduxit eos ex ea: et per quadraginta annorum tempus mores eorum sustinuit in deserto. Et destruens gentes septem in terra Chanaan, sorte distribuit eis terram, quasi post quadringentos et quinquaginta annos: et post hæc dedit judices usque ad Samuel prophetam.* Cum itaque Vulgata nostra voces illas: *Quasi post quadringentos et quinquaginta annos* non ponat inter hæc et *dedit judices*, sed immediate post illa verba: *Sorte distribuit terram*; et ita etiam habeant aliqui codices græci, ut testatur Natalis Alexander, tom. II Histor. Ecclesiast., dissert. 17; clarum est, quod illi 450 anni non debeant inchoari a regimine judicum, sed ab electione patrum; ac proinde sensus eorum est hic: Ab electione patrum, ut essent populus et Ecclesia Dei, usque ad divisionem terræ promissæ fluxerunt quasi 450 anni.

Elegit autem Deus patres, quando Gen., XVII, 16 et 19 Abrahæ, jam fere centenario, promisit filiam Isaac, ad quem statuit pactum suum, ut ibid. dicitur *ÿ. 21.* A nativitate igitur Isaac, uti post ven. Bedam in cap. XIII Act. Apost. communiter tradunt interpretes, hi anni computandi sunt. Jam vero a mox diæta nativitate usque ad exitum de Ægypto fluxerunt anni 405, ut constat Q. II in cap. XV Gen., quibus deinde addendi sunt 40 peregrinationis in deserto, et 6 bellorum seu præliorum Josue; et sic a nativitate Isaac usque ad annum, quo Josue coepit dividere terram promissam, exsurget summa 451 annorum completorum. Et ideo propter hunc levem excessum, qui pro

nihil reputatur, dicit Paulus rotundo numero: *Post quadringentos quinquaginta annos*; addens tamen *quasi*, ut hunc levem excessum subindicaret.

Objeci ulterius hic posset auctoritas Josephi lib. VIII. Antiq. cap. II, item Sabellici et aliorum historicorum profanorum, qui ab egressu de Ægypto usque ad jacta fundamenta templi multo plures annos computant, quam nos. Sed ad omnes istos breviter respondemus longe majorem fidem habendam esse sacræ Scripturæ, quam similibus historicis; ac proinde eorum auctoritatem, ut pote S. Scripturæ contrariam, hac in parte non esse admittendam.

QUESTIO III.— QUID CENSENDUM SIT DE OPINIONE EORUM QUI ALITER COMPUTANT ANNOS JUDICUM QUAM NOS JAM EOSDEM COMPUTAVIMUS.

Auctor chronologiæ Vitré et varii alii ipsum secuti, licet ab exitu filiorum Israel de Ægypto usque ad adificationem templi tantum numerent 480 annos, tamen alium modum computandi annos judicum adinvenerunt, quam communiter alii auctores tradiderunt. Itaque ipsi illos 480 annos computant hoc modo:

Ab Exodo usque ad mortem Moysis fluxerunt anni	40
A morte Moysis usque ad quietem datam per Josue anni	6
Hinc usque ad quietem per Othonielem datam anni	40
Inde usque ad quietem datam per Aod anni	80
A pace data per Aod usque ad quietem datam per Barac et Debboram anni	40
Ab hac pace usque ad quietem datam per Gedeonem anni	40
Mortuo Gedeone servierunt filii Israel Baal per aliquos annos (infra cap. VIII, 35), puta	9
Postea Abimelech præfuit annis	5
Thola annis	25
Jair annis	22
Jephte annis	6
Abesan annis	7
Abialon annis	10
Abdon annis	8
Heli annis	40
Samuel annis	22
Saül annis	40
David annis	40
Fundamenta templi jacta sunt ineunte Salomonis anno	4
Summa	480

Verum quamvis hic computandi modus satis ingeniose sit adinventus, magnas tamen patitur difficultates; ac proinde nos eum vix posse admitti existimamus, idque ob motiva sequentia:

1. Quia annos 40, qui tribuuntur Othonieli, inchoat a pace data per Josue: ac consequenter in illis includit reliquos annos judicaturæ Josue, qui inde usque ad ejus mortem effluerunt; quod tamen admitti non

posse videtur: nam cum historia libri Judic., cap. I, 1, et cap. II, 8 desumatur a morte Josue exclusive: anni in hoc lib. recensiti non comprehendunt nisi tempora Josue posteriora; adeoque 40 anni Othonielis non a pace data per Josue, sed a morte ejus inchoari debent.

2. Quia hujus opinionis patroni, ut præfatos 480 annos inveniant, sine ullo fundamento anarchiam anorum præcise novem, qui eorum computo desunt, excogitaverunt inter Gedeonem et Abimelech. Verum si hoc facere liceat, potero æque facile similem anarchiam excogitare et statuere aut inter Jair et Jephte, aut inter Abdon et Heli, ac ipsi eam statuerunt inter Gedeonem et Abimelech; quandoquidem ex nullo capite probari posse videatur, quod aut Jephte potius immediate Jairi, aut Heli immediate successerit Abdoni, quam Abimelech Gedeoni. An forte ista anarchia poni debet inter Gedeonem et Abimelech, quia nempe idololatria populi refertur ante judicaturam, seu potius tyrannidem Abimelech? Verum et infra cap. X mors Jairis refertur ante servitutem ammoniticam; et tamen inde, juxta hujus opinionis patronos, non sequitur quod mortuus sit Jair ante istam servitutem: ergo etiam ex cap. VIII non sequitur quod populus servierit Baal ante tyrannidem Abimelech.

3. Hæc opinio non numerat 20 annos Samsonis, quem non judicasse Israellem existimat, sed sub Heli injurias a Philistæis Israeli illatas ultum duntaxat fuisse asserit; ac proinde 20 annos Samsonis comprehendit dicit sub annis Heli. Atqui hoc est contra expressum Scripturæ textum infra cap. XV, ubi 20 anni ab annis Heli distincti tribuuntur Samsoni, ut liquet ex *ÿ. 20*, in quo de ipso dicitur: *Judicavitque Israel in diebus Philistiim viginti annis*, idemque repetitur cap. XVI, 31: ergo, etc. Vide quæ dicuntur infra cap. XIII, Q. I.

Nec refert, quod verbum hebraicum *sophet* significet vindicem, ultorem, etc., quia cum illud verbum eodem modo in textu hebraico tribuatur Samsoni, quo tribuitur aliis judicibus, uti videre est in Bibliis Ariæ Montani: clare sequitur quod inde nullatenus concludi possit Samsonem non fuisse verum judicem, sed vindicem et ultorem duntaxat populi Israelitici; nisi et alioquin quis concludere velit, Jephte, Gedeonem, etc., non fuisse veros judices, sed solummodo vindices. Itaque judices hebraice vocabantur *sophetim* seu vindices, quia nempe eorum officium erat non solum jus populo dicere, sed præsertim illum contra opprimentes defendere, illatas eidem injurias ulcisci, etc.

4. Eadem opinio quoque manifeste repugnat S. P. Aug., ut liquet ex lib. XVIII de Civ. Dei, cap. XIX, ubi docet quod Samson Hebræorum iudex fuerit, dum apud Latinos regnabat Æneas, et apud Sicyonios Pelasgus. Et deinde circa finem ejusdem cap. dicit, quod Heli fuerit iudex, dum apud Latinos regnabat Sylvius Æneæ filius, additque quod tempore Heli regnum Sicyoniorum consumptum fuerit. Ergo tempus quo judicavit Samson, diversum est a tempore quo judi-

cavit Heli; et consequenter admitti nequit, quod 20 anni Samsonis comprehendantur sub 40 annis Heli.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.—Obj. I. Licet in lib. Josue, item hoc lib., cap. II, nulla fiat mentio de 11 annis, quibus post pacem datam diximus Josue gubernasse populum; tamen recte tot anni ipsi tribuuntur, ut nos contendimus Q. præced.; quia nempe alias non posset constare series 480 annorum. Ergo et alii, ut dictam summam inveniant, recte videntur statuere anarchiam 9 annorum inter Gedeonem et Abimelech.

R. neg. conseq. Disparitas est, quod equidem ex lib. Josue certum sit, post pacem datam, Josue adhuc aliquibus annis gubernasse populum, ut inter alia liquet ex cap. XXIII, 4, ubi dicitur: *Evoluto autem multo tempore, postquam pacem dederat Dominus Israel... vocavit Josue omnem Israellem.* Ergo ut compleamus summam 480 annorum, cum fundamento et recte asserimus, tempus illud fuisse 11 annorum. At de ista anarchia 9 annorum nullibi in hoc lib. fit ulla vel implicita mentio; ergo illa non nisi gratis excogitata videtur.

Obj. II. Tempore Heli servitus 40 annorum sub Philistæis adhuc durabat; atqui Samson judicavit Israellem tempore istius servitutis; ergo 20 anni Samsonis comprehenduntur sub 40 annis Heli.

Prob. maj. Quia ex lib. I Reg., cap. VI, colligi videtur, quod septimo mense post mortem Heli, dum nempe arca a Philistæis reducta fuit, Israelitæ demum vires recipere ac respirare cœperint. Ergo tempore Heli gravi servitute a Philistinis oppressi fuerunt.

R. neg. maj. 1. Quia ibidem constat ex cap. IV, quod Israelitæ congregaverint ingentem exercitum, qui contra Philistæos pugnavit; ergo tunc non videntur illis servivisse. Unde et Philistini ipsi, se invicem adhortantes ad pugnam, dicunt *ÿ. 9*: *Confortamini, et estote viri, Philistiim; ne serviatis Hebræis, sicut et illi servierunt vobis.* Atqui si tunc adhuc durasset servitus, non dixissent: *Servierunt*, sed *Serviant*; ergo, etc. Viros igitur, quas citato loco supponuntur recepisse Israelitæ, non fuerunt illæ quas amiserant tempore prætesæ servitutis, sed quas perdididerant in duobus præliis, in quibus cap. IV a Philistæis cæsi sunt.

2. Si illa servitus adhuc durasset tempore Heli, sequeretur quod non tantum 40, sed 60 fere annis Israelitæ servivissent Philistæis: atqui hoc admitti nequit; ergo.

Prob. sequela: Quia etiamsi verum foret quod mense septimo post mortem Heli novas vires recipere ac respirare cœpissent, tamen tunc adhuc nondum a jugo et gravamine Philistinorum liberati fuerunt, ut liquet ex cit. lib., cap. VII, ubi *ÿ. 2* et seq. refertur, quod anno vigesimo translationis et commorationis arcae in Cariathiarim, et consequenter anno pariter vigesimo a morte Heli, Israelitæ Samuelis hortatu cultum Baal deseruerint, et cultui divino sese addixerint, atque præclaram de Philistæis victoriam reportaverint, tuncque demum ab eorum manu per

Domini liberati fuerint. Ergo si servitus sub Philistaeis adhuc durasset tempore Heli, clarum et evidens videtur, quod Israelitae 60 ferme annis ipsis servivissent, nempe 40 annis iudicaturae Heli (ut istius opinionis patroni supponunt) et insuper 20 annis post ejus mortem, ut jam probatum est.

Itaque cum ex cap. XII hujus lib. certum sit, servitatem sub Philistaeis tantum 40 annis durasse: nullatenus admitti potest, quod illa servitus adhuc duraret eo anno quo mortuus fuit Heli; sed e contra dicendum est, quod post infaustam illam pugnam, in qua Hebraei a Philistaeis profligati fuerunt et arca capta fuit, rursus novo jugo et gravamine a Philistinis opprimi coeperint, a quo post 20 annos demum eos liberavit propheta Samuel.

Inst. De Samone dicitur infra, cap. XIII, §: *Ipsae incipiet liberare Israel de manu Philistinorum*; ergo ab illa servitute 40 annorum Israelitas non liberavit, et consequenter ista servitus adhuc duravit tempore Heli.

R. neg. conseq. Quia sensus genuinus illorum verborum est hic: Post factam traditionem Israelis in manus Philistinorum seu inchoatam servitatem, nullus ante ipsum, sed primus omnium Samson incipiet liberare Israel, etc.; quocum optime stat, quod eandem servitatem terminaverit, dum nempe principes Philistinorum ruina domus secum oppressit, multoque plures interfecit moriens, quam ante vivens occiderat, ut dicitur infra, cap. XVI, § 50: siquidem verisimillimum est, Israelem audita tanta clade Philistaeorum, eorum jugum omnino excussisse.

P. quomodo Samgar, tertius iudex, defenderit Israel, ut dicitur §. 51; quandoquidem tempore ipsius non legatur Israelitis accidisse specialis aliqua tribulatio.

R. cum S. P. Aug. Q. 25 in Jud. quod Samgar defenderit seu salvaverit Israel, non quia nocuerat aliquid hostis, sed ne permitteretur nocere, quem credendum est bello cepisse tentare, et hujus (Samgar) victoria fuisse depulsum, dum scilicet percussit de Philistinis sexcentos viros vomere.

Videtur tamen brevissimo tempore post Aod iudicasse; nam cap. seq., §. 4, dicuntur filii Israel peccasse post mortem Aod, ac si Samgar non intermediasset; ex quo videtur sequi, tempus iudicaturae ipsius tam breve fuisse, ut vix attendatur: et ideo etiam tempus illud non computatur in annis iudicium.

CAPUT. IV.

Per Deboram prophetissam animatur Barac: ea comitante, adversus Sisaram principem militiae Jabin regis Chanaan feliciter dimicat: fugiens autem Sisara ac dormiens, clavo per tempora capitis adacto, occiditur a Jahel, uxore Haber Cinai.

QUESTIO PRIMA. — AN DEBORAM INTER IUDICES ISRAEL COMPUTARI POSSIT.

Post mortem Aod, ut dicitur hic §. 4, addiderunt filii Israel rursus facere malum in conspectu Domini,

qui (§. 2) *tradidit illos in manus Jabin regis Chanaan, qui regnavit in Azor, habuitque ducem exercitus sui nomine Sisaram.* Adversus hunc Sisaram animatur Barac, iudex Israelitarum, per Deboram; de qua hic quaeritur an fuerit vere et proprie quarta iudex simul cum Barac. Negant Estius, Abulensis, A Lapide et alii recentiores. Afirmant Graveson et Natalis Alexander, quorum sententia videtur verisimilior, atque

Prob. I. Quia hic §. 4 dicitur: *Erat autem Deboram prophetis uxor Lapidoth, quae iudicabat populum in illo tempore. Et sedebat sub palma, quae nomine illius vocabatur, inter Rama et Bethel in monte Ephraim: ascendebantque ad eam filii Israel in omne iudicium.* Atqui his verbis clarum est, quod Scriptura eodem modo dicat de Deboram, sicut de aliis iudicibus, illam iudicasse populum, et Israelitas universas causas suas ad ejus tribunal detulisse; ergo sicuti alii fuerunt iudices proprie dicti, ita similiter et talis fuit Deboram. Ac proinde non subsistit responsio eorum qui dicunt, Deboram quidem ius populo dixisse sapientia et prudentia sua, sed absque principatu et jurisdictione sive potestate iudiciaria.

Prob. II, ex SS. PP., qui Deboram inter iudices Israel numerandam esse censuerunt. S. Hieron. epist. 10 ad Furiam ita scribit: *Quidam imperite et Deboram inter viduas numerant, ducemque Barac arbitrantur Deboram filium; cum aliud Scriptura commemoret.* Nobis ad hoc nominabitur, quod prophetissa fuerit, et in ordine iudicum supputetur. Et in prologo Comaent. in Sophoniam prophetam ait, *Deboram iudicem pariter et prophetam, hostes Israel, Barac timente, superasse.*

S. P. Aug. lib. XVIII de Civ. Dei, cap. 15: *Exortum est, inquit, regnum Laurentum, ubi Saturni filius Picus regnum primus accepit, iudicante apud Hebraeos semina Deboram.* Similiter etiam docent Clemens Alexand. lib. I Stromat., S. Ambros. lib. de Viduis, Theod. Q. 42 in Jud. aliique citati apud Natalem Alexandrum, tom. II Hist. ecclesiasticae, dissert. 18.

Obj. I. Jabin et Sisara, qui tyrannidem exercebant in Hebraeos, passi non fuissent Deboram principatum: ergo imprimis ante bellum chanaanicum Deboram vere et proprie iudex non fuit. Deinde nec etiam videtur fuisse post bellum, nam tunc iudex erat Barac. Unde et Apost. ad Heb. XI enumerans iudices Israel, inter illos non ponit Deboram, sed Barac tantum; ergo, etc.

R. Jabin et Sisaram id vel invito tolerasse, Deo ita volente, quemadmodum et Philistaei invito tolerare debuerunt principatum Samsonis. Ac proinde levissima illa rationis humanae conjectura nequaquam impedit quominus asseramus Deboram vere et proprie iudicem fuisse in Israel; quandoquidem id clare exprimit verba Scripturae supra citata, et SS. PP. verba illa in propria significatione tam concorditer sententia exponant. Unde Barac quidem iudex fuit, sed consors ejus principatus fuit, Deboram. Quid-

ni enim duo simul iudices fuerint apud Hebraeos, sicut quondam duo simul imperatores fuerunt apud Romanos? Quod autem Apost. ad Heb. XI non meminerit Deboram, nihil quoque obest: nam ipse ibidem non omnes, sed aliquos duntaxat iudices enumerat.

Obj. II. Primum et praecipuum munus iudicis erat populum defendere, exercitum congregare, et in bello ducem agere; atqui haec non fecit Deboram; sed, ut hic dicitur §. 6, vocavit Barac, et dedit ei non exercitum, sed spontaneos tantum milites; ergo consilio magis quam potestate rem populi gessisse videtur.

R. neg. conseq. Quia etsi dux in bello non fuerit, quia id minus decebat, belli tamen fuit auctor et socius, ducemque constituit Barac. Non decuit vero ab ea congregari et cogi exercitum, cum ducem exercitus ipsa non ageret, sed executionem rei Baraco reliquit, cui spontaneos milites sufficienti numero ad hanc expeditionem adhaerens propheticis lumine noverat, ut insinuatur hic §. 6.

Obj. III. Deboram ipsa cap. seq. in suo cantico se vocat *matrem in Israel*, non principem aut dominam; ergo vere et proprie iudex non fuit.

R. neg. conseq. Quia *matris in Israel* nomine se vocat propter amorem et sollicitudinem boni publici, sicut ob eandem rationem imperatores et reges plebemque *patres patriae* vocati sunt, et hoc nomine magis quam imperatorio gloriabantur.

QUESTIO II. — AN JAHTEL PECCAVERIT OCCIDENDO SISARAM.

Postquam exercitus Chananaeorum a Barac profligatus, et in fugam actus esset, §. 18, *Egressa Jahel in occursum Sisarae* (fugientis) *dixit ad eum: Intra ad me, domine mi.* Id est ad tentorium meum seu domum, non ut per haec verba intelligatur concubitus, inquit S. P. Aug. Q. 28 in Jud.: *Intra, ne timeas.* Id est nulli hic sunt armati, nulli hostes, quorum gladius pertimescas. Non mentitur, ait A Lapide, quia hoc erat verum.

§. 21: *Tulit itaque Jahel... clavum tabernaculi.* Erat iste clavus, quo transfixit tempora Sisarae, ex illorum genere qui ad tentorii vela erigenda, valideque adversus ventorum vim retinenda, in terram defigi solent altius. Hunc clavum fuisse ferreum, sive unum ex paxillis ferreis, quibus in terra funibus tabernaculum figebatur, putat A Lapide; quanquam, si quis hoc etiam loco clavum ligneum egregie cuspidatum intellexerit, nulla videretur hallucinatio, inquit Serarius. Imo ita censet Origenes hic, et S. P. Aug., lib. XII cont. Faustum, cap. 52, ubi sensu tropologico dicit: *Quae est ista mulier plena fiducia, hostis tempora ligno transfigens, nisi fides Ecclesiae Christi, cruce regna diaboli perimens?*

Porro circa factum Jahelis, communior est interpretum opinio, quae censet eam quidem non peccasse occidendo Sisaram, peccasse tamen, sed levi-

ter, fictis quibusdam blanditiis ac mendaciis, sicut juxta varios Judith peccavit, cum Holofernem decepit.

Prob. prima pars, 1. quia Scriptura laudat eam cap. seq. in cantico, in quo Deboram prophetis dicit §. 24: *Benedicta inter mulieres Jahel uxor Haber Cinai, et benedicatur in tabernaculo suo.* Atqui tamen Scriptura non laudat vitia; ergo, etc.

Prob. 2. quia satis constabat Jaheli, hanc esse Dei voluntatem, tum ex arcano ejusdem instinctu, tum ex prophetia Deboram §. 6 et seq., tum ex recenti et prodigiosa victoria: unde tenebatur communem reipublicae hostem, quem quodammodo in sinu fovebat, vel prodere vel perdere.

Obj. I. Juxta §. 17: *Pax erat inter Jabin regem Azor, et domum Haber Cinai.* Ergo Jahel occidens Sisaram ducem Jabin, violavit pacem, fuitque foedifraga.

R. Varie ad hoc argumentum respondent interpretes. Arias et Abulensis dicunt, pacem inter viros sanciri, adeoque in ea non comprehendendi feminas. Hanc tamen responsionem rejicit Serarius; tum quia difficulter probari potest, in pace illa comprehensam non fuisse Jahel; tum quia alioquin, si rex alicui pacem salutemque promitteret, liceret interim reginae in eum satellites mittere, ipsius bona diripere, etc., quod tamen falsum est.

Respondet Tirinus, non nisi coactam fuisse pacem, metu potentissimi hostis et tyranni; sed pax etiam gravissimo metu extorta, jure saltem gentium, firma esse debet, adeoque nec haec responsio videtur satisfacere. Alii dicunt pacem ita fuisse initam, ut utrique parti pro suo commodo liberum esset eam infringere; adeoque cum domus Haber ista pugna aliquid laesa esset, potuit frangenti fidem frangere.

Respondet A Lapide quod non esset pax certo pacto inita, aut juramento firmata, sed quia Jabin permittebat Cinaios pacifice vivere, eo quod ipsi a bellis rebusque politicis abstinerent, et orationi ac contemplationi vacarent. Haec responsio est verisimilior: nam Cinai erant sanctissime viventes; unde S. Hieron. epist. 15 ad Paulinum illos vocat *monachos*. Postea dicti sunt *Rechabites*, et summo semper in pretio ob vitae sanctitatem habiti sunt. Vide Jerem. cap. XXXV. Interim solidius responderi potest, pacem illam, qualiscumque fuerit, auctoritate divina rescindi potuisse, et rescissam fuisse: jam enim sine dubio instructi erant Haber et ejus uxor de toto hoc bello, jam Dei voluntatem et prophetissae effatum perceperant.

Obj. II. Jahel hospitii legem violavit, praesertim cum Sisaram peramicie invitasset, securitatemque promississet.

R. quod sicut in bello licet insidias struere, in eas hostem pellicere, ipsumque sic opprimere (ut patet Josue VIII), ita pariter liceret Jaheli insidiosa invitatione Sisaram, hostem populi Dei, perdere.

Inst. Crudele et inhumanum videtur, hominem jam summa miseria oppressum, fidei se alicujus committentem, ab eo in eam receptum, occidere.